ਦੌਲਤਰਾਮ ਨਿਰਮਲਕਰ
ਬਨਾਮ
ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੀ ਰਾਜ
(ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1124 ਦੀ 2022)
ਅਗਸਤ 02, 2022
[ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ ਅਤੇ ਬੇਲਾ ਐਮ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 – ਧਾਰਾਵਾਂ 304 ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ 302 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਅਪਵਾਦ 1 – ਕਤਲ – ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ – ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ – ਫੈਸਲਾ: ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉਸ ਰਾਤ ਇੱਕੱਠੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਘਾਤਕ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ, ਸਥਾਪਿਤ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 106 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੋੜ-ਫੋੜ ਜਾਂ ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਚੇਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ, ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਸਨ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਉਕਸਾਹਟ ਦੇ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਅਚਾਨਕ ਵੀ ਸਨ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਵੀ ਸਨ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਗੁਆਚ ਸੀ – ਇਸ ਲਈ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਅਪਵਾਦ 1 ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ – ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਆਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਤੰਗ, ਗਾਲ੍ਹ ਕੱਢਣਾ ਅਤੇ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣਾ ਸੀ – ਘਟਨਾ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਘਰ ਛੱਡ ਦੇ ਅਤੇ ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਵੇਗਾ – ਇੱਕ 'ਧੀਮੀ ਜਲਣ' ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਚਾਨਕ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਗੁਆਚ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਉਕਸਾਹਟ ਹੋਈ ਸੀ – ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਅਪਵਾਦ 1 ਤਬ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਉਕਸਾਹਟ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਪਰਾਧੀ, ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਜਿਆ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਕਸਾਹਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ – ਉਕਸਾਹਟ ਦੀ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 304 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਭਾਗ ਪਹਿਲੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 – ਧਾਰਾ 106.

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 – ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਅਪਵਾਦ 1 – ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਅਪਵਾਦ I ਅਧੀਨ ਉਕਸਾਹਟ ਦਾ ਬਚਾਅ – ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਅਪਵਾਦ 1 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ – ਫੈਸਲਾ: ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਅਪਵਾਦ 1 ਅਧੀਨ ਉਕਸਾਹਟ ਦਾ ਬਚਾਅ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਮਹੱਤਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ – ਪਹਿਲਾ, ਕੀ ਜਜ਼ਬਾਤ ਠੰਡੇ ਹੋਣ ਲਈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ

ਆਪਣੇ ਮਨ ਉੱਤੇ ਦੋਬਾਰਾ ਪ੍ਰਭੁਤਾ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ - ਦੂਜੇ, ਰੋਸ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਉਸ ਪ੍ਰੋਵੋਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਅਪਵਾਦ 1 ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਤੇ ਫਟ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਟੁੱਟਣ ਬਿੰਦੂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਹ ਆਪਣਾ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਖੋ ਬੈਠਦਾ ਹੈ, ਭਟਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰੋਵੋਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂ ਅੰਤਿਮ ਉਸਾਰੂ ਕਾਰਵਾਈ, ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਇਸ਼ਾਰੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਜੋ ਵੇਰੀਫਾਈ ਕਰਨਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ - ਹੋਰ; ਜੇ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਜਾਂ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਸਬੂਤ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਬਚਾਅ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗਣਨਾ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ - ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਫਰਜ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ, ਜੇ ਇੰਨਾ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਪ੍ਰੋਵੋਕੇਸ਼ਨ ਸੀ, ਕਿ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਖੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਵੋਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 - ਧਾਰਾਵਾਂ 25, 26, 27 - ਕਬੂਲਨਾਮਾ - ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਦਾ - ਫੈਸਲਾ: ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਬਿਆਨ ਵਜੋਂ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ 'ਤੱਥ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਖੋਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27

ਅਧੀਨ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਣਾ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ:1.1. ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਅਪਵਾਦ 1 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇ.ਐਮ. ਨਾਨਾਵਤੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ (ਅ) ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਵੋਕੇਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ; (ਬ) ਪ੍ਰੋਵੋਕੇਸ਼ਨ ਗੰਭੀਰ ਹੋਵੇ; (ਸੀ) ਪ੍ਰੋਵੋਕੇਸ਼ਨ ਅਚਾਨਕ ਹੋਵੇ; (ਡੀ) ਕਹੇ ਗਏ ਪ੍ਰੋਵੋਕੇਸ਼ਨ ਕਾਰਨ, ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; (ਈ) ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਾਂਜਣ ਦੌਰਾਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ (ਐਫ) ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਪ੍ਰੋਵੋਕੇਸ਼ਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਹਾਦਸੇ ਨਾਲ ਮੌਤ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰੋਵੋਕੇਸ਼ਨ ਨੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਂਜਿਆ ਸੀ, ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਟੈਸਟ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਅਤੇ ਲੜਾਕੂ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ। ਹੋਰ, ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜੁਨੂਨ ਨੂੰ ਠੰਡਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਅੰਤਰਾਲ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 10]

1.2. ਕੇ.ਐਮ. ਨਾਨਾਵਤੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੀ ਕਾਰਵਾਈ(ਆਂ) ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਮਾਨਸਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਅਚਾਨਕ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਉਤਤੇਜਨਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਉਤਤੇਜਨਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਅਪਵਾਦ 1 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਵੈ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਰਿਐਕਟਿਵ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਅਚਾਨਕ ਉਤਤੇਜਨਾ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਦਾ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 11]

1.3. ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਉਤਤੇਜਨਾ ਨਾਲ ਸਵੈ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਖੋਜ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਉਤਤੇਜਨਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਅਸਲ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਤਤੇਜਨਾ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਅਪਵਾਦ 1 ਅਧੀਨ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਮਹੱਤਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ, ਕੀ ਜਜ਼ਬਾਤ ਠੰਡੇ ਹੋਣ ਲਈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਉੱਤੇ ਦੋਬਾਰਾ ਹਾਵੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਚੋਲਾ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਦੂਜਾ, ਰੋਸ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਉਤਤੇਜਨਾ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਬੰਧ ਉਤਤੇਜਨਾ ਨਾਲ ਅਨੁਪਾਤਿਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਜੋਰ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਮਨੁੱਖ ਵਜੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਠੰਡਾ ਹੋਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਧਾਰਣ ਜਾਂ ਤਰਕਸੰਗਤ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਾਮਾਨ ਸਵੈ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਸਾਮਰੱਥਾ ਦਾ ਮਾਲਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਉਸੇ ਵਰਗ ਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਵੈ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਸਾਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ ਤੇ ਖੋਹਣ ਲਈ। ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਜੋਰ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਉਤਤੇਜਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਤਤੇਜਨਾ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਫਿਰ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਲਾਗੂ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 12][16-C-F]

1.4. ਉਤਤੇਜਨਾ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਆਕਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਅੰਤਿਮ ਉਤਤੇਜਨਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅੰਤਿਮ ਗਲਤੀ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨੂੰ ਟਰਿਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵੈ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਾ ਅਸਥਾਈ ਨੁਕਸਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਅਪਵਾਦ 1 ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਤੇ ਫਟ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਵੈ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਖੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਟਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਗਾਤਾਰ ਉਤਤੇਜਨਾ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂ ਅੰਤਿਮ ਉਤਤੇਜਨਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ, ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਜੋ ਕਿ

ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹੋਰ, ਇਹ ਬਚਾਅ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਜਾਂ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗਣਨਾ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 13]

2.1. ਕੇ.ਐਮ. ਨਾਨਾਵਤੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੁੱਧੀ ਸਿੰਘ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 1 ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦੇ ਪਰੀਖਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਫਰਜ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ, ਜੇਕਰ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਤਨਾ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਉਤੇਜਨਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ, ਕਿ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਆਪਾ ਖੋ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਉਤੇਜਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ। ਬੁੱਧੀ ਸਿੰਘ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਟਿੱਪਣੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਤੇਜਨਾ ਇੱਕ ਕ੍ਰਿਆ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਵ-ਨਿਯੋਜਿਤ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਚਕਾਰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਪਜੇ ਪੂਰਵ-ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਅਚਾਨਕ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਉਤੇਜਨਾ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। [ਪੈਰਾ 14]

2.2. ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਭਾਰ ਉਸ ਭਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਬਤ ਕਰੇ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਭਾਰ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਭਿਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਆਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਤੰਗ, ਗਾਲ੍ਹ ਕੱਢਣਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਘਰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਨਾ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇੱਕ 'ਧੀਮੀ ਜਲਣ' ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਚਾਨਕ ਆਪਾ ਖੋ ਬੈਠਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਉਤੇਜਨਾ ਹੋਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇਜਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਅਚਾਨਕ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਾ ਖੋ ਬੈਠਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 15]

3. ਉਕਸਾਉਣ ਦੀ ਅਪਵਾਦ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 302 ਤੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 304 ਦੇ ਭਾਗ I ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 16]

ਅਘਨੂ ਨਾਗੇਸੀਆ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਬਿਹਾਰ [1966] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 134;
ਕੇ. ਐਮ. ਨਾਨਾਵਤੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾ□ਟਰ [1962] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 567 ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (2012) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 663 : [2012] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 848 – ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਰਾਮਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (2012) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ
289 : [2012] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 160 – ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਆਰ. ਬਨਾਮ ਡਫੀ (1949) 1 ਆਲ.ਈ.ਆਰ. 932 ਐਸ਼ਵਰਥ,
1975 ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਐਲ.ਆਰ. 558-559 – ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਜਾਰਜ ਮੌਸੌਰਾਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ‘ਕਮਿਊਲੇਟਿਵ ਪ੍ਰੋਵੋਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪਾਰਸ਼ੀਅਲ ਡਿਫੈਂਸਿਜ਼ ਇਨ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਲਾਅ’ ਤੇ ਪੇਪਰ –
ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲਾਤੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ: ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1124 ਦਾ 2022.

ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 25.02.2019 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 400 ਦਾ 2013.

ਹਰਿੰਦਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਸੁਮੀਰ ਸੋਧੀ, ਧਰੁਵ ਵਾਧਵਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਦੇਵਰਾਮ ਨਿਰਮਲਕਰ, ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860,1$_{SUPERSCRIPT}$ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਭਰਾ, ਦਸ਼ਰਥ ਨਿਰਮਲਕਰ, ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, 1,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਾ ਭਰਨ 'ਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਾਦੀ ਕੈਦ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

3. ਡਾ. ਨੋਹਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਜਾਂਗੜੇ (ਪੀਡਬਲਿਊ-12), ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ - ਡੁਰਗ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ, ਨੇ ਪੋਸਟ ਮੌਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ - ਐਕਸ. ਪੀ-18 ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸ਼ਰਥ ਨਿਰਮਲਕਰ ਦੀ ਮੌਤ ਸਦਮੇ ਕਾਰਨ ਕੋਮਾ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਦੀ ਖੋਪੜੀ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਖੋਪੜੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਹੱਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਹੋ ਗਏ। ਦਸ਼ਰਥ ਨਿਰਮਲਕਰ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਕਨਪਟੀ, ਅਗਲੇ, ਪਾਰਸ਼ਵਿਕ, ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪਿੱਛੇ ਪਾਰਸ਼ਵਿਕ ਪਾਸੇ ਵਿੱਚ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗੂੜ੍ਹੀ ਖੱਜ ਵੀ ਸੀ। ਠੋਡੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਫਟੀ ਹੋਈ ਜ਼ਖਮ ਵੀ ਸੀ। ਦਸ਼ਰਥ ਨਿਰਮਲਕਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਨਤਕ ਗਵਾਹ, ਮਨੋਜ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) - ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਆਪਕ; ਬ੍ਰਿਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ (ਪੀਡਬਲਿਊ-2) - ਇੱਕ ਸਬਜ਼ੀ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ; ਭਗਵਤੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨਿਰਮਲਕਰ (ਪੀਡਬਲਿਊ-3) - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ; ਨਕੁਲ ਰਾਮ ਸਾਹੂ (ਪੀਡਬਲਿਊ-4) - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪੜੋਸੀ; ਤ੍ਰੇਵੇਨੀ ਬਾਈ (ਪੀਡਬਲਿਊ-7) - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੈਣ; ਗੀਤਾ ਬਾਈ (ਪੀਡਬਲਿਊ-8) - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭਾਬੀ; ਕੁਮਾਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਿਰਮਲਕਰ (ਪੀਡਬਲਿਊ-9) - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭਤੀਜੀ; ਕੁਮਾਰੀ ਮਧੁ ਨਿਰਮਲਕਰ (ਪੀਡਬਲਿਊ-10) - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭਤੀਜੀ; ਅਤੇ ਕੇਜਾਰਨ ਨਿਰਮਲਕਰ (ਪੀਡਬਲਿਊ-11) - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸੌਤੇਲਾ ਸਾਲਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਉੱਥੇ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ।

5. 26ਵੀਂ ਸਤੰਬਰ, 2011 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖੁਦ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਅਧੀਨ ਮਨਾਹੀ ਹੈ: ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਘਨੂ ਨਾਗੇਸੀਆ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰੋਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਸਭ ਇਕਬਾਲੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਵਾਕ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਕਰਕੇ ਗੈਰ-ਇਕਬਾਲੀਆ ਭਾਗ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ

ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਦਰਜ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਗ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਉਹ ਭਾਗ, ਜੋ ਸਿੱਧਾਂਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸ 'ਤੱਥ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਖੋਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਜੋੜਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਸਬੰਧਤ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ।

6. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ, ਇੱਕ ਕੁਹਾੜੀ ਨੂੰ ਉਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਇੱਕ ਲੱਕੜ ਦੇ ਬਕਸੇ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਵਾਈਡ ਐਕਸ. ਪੀ-1. ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁਹਾੜੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਕਮੀਜ਼, ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਖੂਨ ਨਾਲ ਦਾਗੀ ਪਾਈ ਗਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੁਲਾਸੇ ਨੇ ਦਸ਼ਰਥ ਨਿਰਮਲਕਰ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਖੋਜਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਉਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

7. ਇਹ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਗਵਾਹ, ਮਨੋਜ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ-1), ਬ੍ਰਿਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ-2), ਭਗਵਤੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨਿਰਮਲਕਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-3), ਨਕੁਲ ਰਾਮ ਸਾਹੂ (ਪੀਡਬਲਯੂ-4), ਤ੍ਰੇਵੇਨੀ ਬਾਈ (ਪੀਡਬਲਯੂ-7), ਗੀਤਾ ਬਾਈ (ਪੀਡਬਲਯੂ-8), ਕੁਮਾਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਿਰਮਲਕਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-9), ਕੁਮਾਰੀ ਮਧੂ ਨਿਰਮਲਕਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10), ਅਤੇ ਕੇਜੋਰਾਮ ਨਿਰਮਲਕਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-11), ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਨੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਦਸ਼ਰਥ ਨਿਰਮਲਕਰ ਉਸੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਕੁਮਾਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਿਰਮਲਕਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-9) ਅਤੇ ਕੁਮਾਰੀ ਮਧੂ ਨਿਰਮਲਕਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਕੁਮਾਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਿਰਮਲਕਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-9) ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਕੁਮਾਰੀ ਮਧੂ ਨਿਰਮਲਕਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਨੇ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਚਾਚਾ ਦਸ਼ਰਥ ਨਿਰਮਲਕਰ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਮਾਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਿਰਮਲਕਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-9) ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੁਮਾਰੀ ਮਧੂ ਨਿਰਮਲਕਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਸ਼ਰਥ ਨਿਰਮਲਕਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਮਾਰੀ ਮਧੂ ਨਿਰਮਲਕਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-10) ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਛੋਟੇ ਤੌਰ ਤੇ, “ਕ੍ਰਿ.ਪ੍ਰ.ਸੀ.”

8. ਪਰ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕੇਸ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 1 ਅਧੀਨ ਆਵੇਗਾ। ਭਗਵਤੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨਿਰਮਲਕਰ (ਪੀਡਬਲਿਊ-3), ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ, ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦੀ ਆਦਤ ਸੀ, ਉਹ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਮੇਲਜੋਲ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਬਹਿਸ ਅਤੇ ਝਗੜਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਨਕੁਲ ਰਾਮ ਸਾਹੂ (ਪੀਡਬਲਿਊ-4), ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪੜੋਸੀ, ਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਲਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦਸ਼ਰਥ ਨਿਰਮਲਕਰ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਲਤ, ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਖਿਜਾਉ ਸੀ, ਇਹ ਆਮ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਗੀਤਾ ਬਾਈ (ਪੀਡਬਲਿਊ-8), ਭਗਵਤੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨਿਰਮਲਕਰ (ਪੀਡਬਲਿਊ-3) ਦੀ ਪਤਨੀ, ਅਤੇ ਕੁਮਾਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਿਰਮਲਕਰ (ਪੀਡਬਲਿਊ-9), ਅਤੇ ਕੁਮਾਰੀ ਮਧੂ ਨਿਰਮਲਕਰ (ਪੀਡਬਲਿਊ-10), ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਦਸ਼ਰਥ ਨਿਰਮਲਕਰ ਦੀਆਂ ਭਤੀਜੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਅਭਿਯੋਗ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂਕਿ ਮੋਟਿਵ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

300. ਕਤਲ. —ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਤਲ ਹੈ ਜੇਕਰ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਰਾਦਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ—

ਦੂਜਾ. —ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਰਾਦਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਾਂ—

ਤੀਜਾ. —ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਇਰਾਦਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਜੋ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਧਾਰਣ ਕੁਦਰਤੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ, ਜਾਂ—

ਚੌਥਾ. —ਜੇਕਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਇੰਨੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ, ਸੰਭਵਤਃ, ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਦੇ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸੱਟ ਦਾ ਜੋਖਮ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਅਪਵਾਦ 1. —ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। —ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਤਦ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧੀ, ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਉਤੇਜਨਾ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਤੇਜਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਹਾਦਸੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਵਾਦ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰੋਵੀਜੋਜ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ: —

ਪਹਿਲਾ. —ਕਿ ਉਤੇਜਨਾ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਵਜੋਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾਂ ਸਵੈਚਾਨੁਸਾਰ ਉਤੇਜਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੂਜਾ. —ਕਿ ਉਤੇਜਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਤੀਜਾ. —ਕਿ ਉਤੇਜਨਾ ਨਿੱਜੀ ਬਚਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ. —ਕਿ ਉਤੇਜਨਾ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਪਰਯਾਪਤ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਕਤਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ।

9. ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 1 ਅਤੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਹੈ9SUPERSCRIPT। ਅਪਵਾਦ 1 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਉਤੇਜਨਾ ਕਾਰਨ, ਅਪਰਾਧੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਜਿਆ ਹੋ ਕੇ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਤੇਜਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਅਪਵਾਦ 1 ਤਬ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧੀ, ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਉਤੇਜਨਾ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖੋ ਬੈਠਣ ਕਾਰਨ, ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਹਾਦਸੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਅਪਵਾਦ 4 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਨ ਦੇ, ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਜੁਨੂਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧੀ ਬਿਨਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਲਏ ਜਾਂ ਕਰੂਰ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਪਵਾਦ 4 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਪਾਰਟੀ ਉਤੇਜਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

10. ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 1 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇ.ਐਮ. ਨਾਨਾਵਤੀ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ,10SUPERSCRIPT ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਹਨ (ਅ) ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਤੇਜਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ; (ਬ) ਉਤੇਜਨਾ ਗੰਭੀਰ ਹੋਵੇ; (ਸੀ) ਉਤੇਜਨਾ ਅਚਾਨਕ ਹੋਵੇ; (ਡੀ) ਅਪਰਾਧੀ, ਉਸ ਉਤੇਜਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਆਪਣੀ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਜਿਆ ਹੋਵੇ; (ਈ) ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਭਾਵ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ (ਐਫ) ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨੇ ਉਤੇਜਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਹਾਦਸੇ ਨਾਲ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਉਤੇਜਨਾ ਨੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਂਜਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਟੈਸਟ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ

ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਸਾਧਾਰਣ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਤੇਜਿਤ ਅਤੇ ਲੜਾਕੂ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ। ਹੋਰ, ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜੁਨੂਨ ਨੂੰ ਠੰਡਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਅੰਤਰਾਲ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਕੇ.ਐਮ. ਨਾਨਾਵਤੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਸੁਸੰਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੇਖਦਾ ਹੈ:

"84. ਕੀ "ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ" ਉਤੇਜਨਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਝਦਾਰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮਾਨਕ ਹੈ? ਸਮਝਦਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਮਾਨਕ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੁਝ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਮਨੁੱਖ ਕੀ ਕਰੇਗਾ ਇਹ ਰਿਵਾਜਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ,

9SUPERSCRIPT 300. ਕਤਲ।—

ਅਪਵਾਦ 4. —ਦੋਸ਼ਯੋਗ ਹੋਮੀਸਾਈਡ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਜੁਨੂਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਲਏ ਜਾਂ ਕਰੂਰ ਜਾਂ ਅਸਾਧਾਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਵਿਆਖਿਆ. —ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਪਾਰਟੀ ਉਤੇਜਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

10SUPERSCRIPT 1962 ਸੁਪ (1) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 567.

ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਜੀਵਨ ਢੰਗ, ਰਵਾਇਤੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਆਦਿ; ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਸਮਾਜ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪਿਛੋਕੜ ਜਿਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਡੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹ ਹਨ ਸਭਿਅਤਾ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਨੀਵੀਂ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਅਵਸਥਾ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਸਟੀਕਤਾ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ: ਇਹ ਲਈ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪਲ-ਪਲ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਸੰਜਮ ਗੁਆ ਬੈਠਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਨੇੜਤਾ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ, ਲਈ ਅਸੀਂ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਆਹੂਜਾ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ।

85. ਮੌਜੂਦਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ: (1) "ਕਬਰ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ" ਭੜਕਾਹਟ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਏ ਵਾਜਬ ਆਦਮੀ, ਸਮਾਜ ਦੇ ਉਸੇ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ੀ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਆਪਣੇ ਸੰਜਮ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦੇਣ ਲਈ ਇੰਨਾ ਭੜਕਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ. (2) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਵੀ, ਕੁਝ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਉਕਸਾਉਣਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਅੰਦਰ। (3) ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਮਾਨਸਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬਾਅਦ ਦੇ ਐਕਟ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਭੜਕਾਹਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨਾ. (4) ਘਾਤਕ ਝਟਕਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਰੇਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਸ ਭੜਕਾਹਟ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਜਨੂੰਨ ਠੰਢਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਪੂਰਵ-ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਗਣਨਾ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਅਤੇ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਦੇਣਾ।

11. ਕੇ.ਐਮ. ਨਾਨਾਵਤੀ (ਸੁਪਰਾ), ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੇ ਕੰਮ(ਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਮਾਨਸਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਅਚਾਨਕ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਉਤੇਜਨਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਉਤੇਜਨਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਅਪਵਾਦ 1 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੀਰੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਉਤੇਜਨਾ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਮੁੜ ਸਕ੍ਰਿਯਤਾ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਕੇ.ਐਮ. ਨਾਨਾਵਤੀ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਗੋਡਾਰਡ, ਸੀ.ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ 'ਉਤੇਜਨਾ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ; ਆਰ. ਵੀ. ਡਫੀ, ["] ਵਿੱਚ: "...ਕੁਝ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ

ਸੀਰੀਜ਼, ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿੱਚ, ਅਚਾਨਕ ਅਤੇ ਅਸਥਾਈ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਇਸ ਹਦ ਤੱਕ ਜੁਨੂਨ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ...[I]ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਬਦਲੇ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਉਤੇਜਨਾ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਦਲੇ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੀ ਸਚੇਤ ਰਚਨਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਸੋਚਣ, ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਚਾਨਕ ਅਸਥਾਈ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਨਕਾਰੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਉਤੇਜਨਾ ਦੀ ਸਾਰ ਹੈ...".

12. ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਉਤੇਜਨਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਖੋ ਦੇਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਉਤੇਜਨਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਖੋ ਦੇਣਾ, ਅਸਲ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਤੇਜਨਾ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 1 ਅਧੀਨ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਮਹੱਤਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ, ਕੀ ਜਜ਼ਬਾਤ ਠੰਡੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਉੱਤੇ ਦੋਬਾਰਾ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਚੋਲਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਦੂਜਾ, ਰੋਸ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਉਤੇਜਨਾ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਦਲੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉਤੇਜਨਾ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਜੋਰ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਮਨੁੱਖ ਵਜੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਠੰਡਾ ਹੋਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਧਾਰਣ ਜਾਂ ਤਰਕਸੰਗਤ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਆਮ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਉਸੇ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਉਸੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ ਤੇ ਖੋ ਦੇਣ ਲਈ। ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਜੋਰ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਉਤੇਜਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਤੇਜਨਾ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਫਿਰ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੇ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਉਤੇਜਨਾ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਤਣਾਅ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਤੇਜਨਾ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਪੀੜਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਪੂਰੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਗੰਭੀਰਤਾ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਆਖਰੀ ਉਤੇਜਨਾ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾਦਾਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਟਰਿਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਖਰੀ ਉਤੇਜਨਾ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਉਤੇਜਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਫੀ ਗੰਭੀਰ ਸਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਖੋ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਉਤੇਜਨਾਵਾਂ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਉਤੇਜਨਾ ਦਾ ਟੈਸਟ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਉਤੇਜਨਾਵਾਂ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

12 ਦੇਖੋ ਗੋਡਾਰਡ, ਸੀ.ਜੇ. ਵੱਲੋਂ ਆਰ ਵੀ. ਡਫੀ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਮਤ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਖੋ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਉਤੇਜਨਾ ਦਾ ਟੈਸਟ ਤਬ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਉਤੇਜਨਾਵਾਂ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਅਚਾਨਕ ਜਾਂ ਤੁਰੰਤ ਉਤੇਜਨਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

13. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਕਸਾਹਟ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਕੇ ਆਕਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕੇਵਲ ਅੰਤਿਮ ਉਕਸਾਹਟ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਅੰਤਿਮ ਗਲਤੀ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਟਰਿਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਐਸ਼ਵਰਥ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"[ਟੀ]ਹੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਿਛਲੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਿਛਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਜੋ ਅੰਤਿਮ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੰਗ ਦਿੰਦੀਆਂ

ਹਨ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਉਕਸਾਏ ਗਏ ਕਤਲਾਂ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੂਲ ਵਿਭਾਜਨ ਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰਾਲ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਅਸਰ - ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਕਾਰ ਦਾ ਸੰਬੰਧ - ਬਿਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਪਾਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਨਾ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 1 ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਫਟ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਆਪਣਾ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਗੁਆ ਬੈਠਦਾ ਹੈ, ਭਟਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਗਾਤਾਰ ਉਕਸਾਹਟ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂ ਅੰਤਿਮ ਉਕਸਾਹਟ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਇਸ਼ਾਰੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ, ਇਹ ਬਚਾਅ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਜਾਂ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗਣਨਾ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ।

14. ਕੇ.ਐਮ. ਨਾਨਾਵਤੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੁੱਧੀ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 1 ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਪਰੀਖਣ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਫਰਜ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇੰਨਾ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਉਕਸਾਹਟ ਸੀ, ਕਿ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਗੁਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਸਾਹਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੁੱਧੀ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਟਿੱਪਣੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਕਸਾਹਟ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਵ-ਚਿੰਤਿਤ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਚਕਾਰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਉੱਪਜੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਚਾਨਕ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਉਕਸਾਹਟ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 304 ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਮਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

15. ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਲਈ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਭਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਭਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਬਤ ਕਰੇ ਕਿ ਕੇਸ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਭਾਰ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਆਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤੰਗ, ਗਾਲ੍ਹ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਘਰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇੱਕ 'ਧੀਮੀ ਜਲਣ' ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਚਾਨਕ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਉਕਸਾਹਟ ਹੋਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜਿਉਂਦੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਭਰਾ, ਦਸ਼ਰਥ ਨਿਰਮਲਕਰ, ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਉਕਸਾਹਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੋਨੋਂ ਅਚਾਨਕ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿ ਆਤਮ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ।

16. ਉਕਸਾਹਟ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਤੋਂ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਭਾਗ I ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਂਗੇ।

17. ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲਈ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ 27ਵੇਂ ਸਤੰਬਰ, 2011 ਤੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੁਗਤੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੋਧਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ,

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 1,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਨਾ ਭਰਿਆ, ਤਾਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਾਧਾਰਣ ਕੈਦ ਭੁਗਤਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਾ ਭਰਨ 'ਤੇ ਕੈਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ।

18. ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਬਿਭੂਤੀ ਭੂਸ਼ਣ ਬੋਸ
ਅਪੀਲ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।
(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਨੇਹਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate